
درس نوزدهم: وزیران کاردان، شهرهای آباد
سفری جادویی به تاریخ ایران
طراحی شده توسط وب‌سایت دیجی معلم (Digimoallem.ir)
بچه‌ها! آماده‌اید سوار ماشین زمان بشیم و به گذشته سفر کنیم؟ بیایید ببینیم چطور چند قبیله‌ی دامدار، امپراتوری‌های بزرگی ساختند!

ترکان چه کسانی بودند؟ (از چوپانی تا پادشاهی!)

استعداد نظامی عالی

نفوذ به دربار

تشکیل حکومت

خانم معلم، چطور عشایر ترک‌تبار که دامداری می‌کردند، توانستند پادشاه ایران شوند؟

سؤال خیلی خوبی بود فاطمه جان! آن‌ها در شمال شرقی ایران زندگی می‌کردند و مسلمان شدند. چون مهارت نظامی و جنگاوری بسیار بالایی داشتند، وارد دربار پادشاهان شدند و به مقام فرماندهی سپاه رسیدند. بعد از مدتی، خودشان سه حکومت بزرگ تشکیل دادند!

جاده‌ی زمان: ظهور سه امپراتوری بزرگ
غزنویان
(طولانی‌ترین حکومت)
سلجوقیان
(وسیع‌ترین قلمرو)
خوارزمشاهیان
(آخرین حکومت ترک‌تبار)
حدود هجری
حدود هجری
حدود هجری
تولید محتوا:
Digimoallem.ir
بچه‌ها به این خط زمان نگاه کنید! این سه سلسله یکی پس از دیگری در ایران حکومت کردند. بیایید به سراغ اولین ایستگاه برویم.

ایستگاه اول: غزنویان و لشکرکشی به هند

- پایتخت: غزنین
- جانشین معروف: سلطان مسعود (پسر سلطان محمود).

چه کسی می‌داند مشهورترین پادشاه غزنویان که بود؟

من می‌دانم! «سلطان محمود»! او چند بار به هندوستان لشکر کشید و بت‌خانه‌ها را خراب کرد و گنج‌های زیادی را به ایران آورد.

ایستگاه دوم: سلجوقیان، امپراتوری بی‌کران

مؤسس: طغرل

اوج قدرت: زمان سلطان ملکشاه سلجوقی

پایتخت: شهر زیبای اصفهان

وای! کشور ما چقدر بزرگ بوده!

بله! قلمرو آن‌ها از شرق تا ماوراءالنهر و از غرب تا دریای مدیترانه کشیده شده بود. اما متأسفانه بعد از مرگ ملکشاه، با اختلافات داخلی ضعیف شدند.

ایستگاه سوم: خوارزمشاهیان و سایه‌ی ترسناک مغول‌ها

- شکست آخرین پادشاه سلجوقی و تشکیل حکومت جدید در خوارزم.
- مهم‌ترین سلطان: سلطان محمد.
- گسترش مرزها از سمت شرق.

بچه‌ها دقت کنید!

گسترش مرزها باعث شد ایران با «مغول‌ها» همسایه شود.

و این همسایگی، پایان تلخی برای حکومت خوارزمشاهیان به همراه داشت...

Digimoallem.ir

تابلوی مقایسه امپراتوری‌ها (مرور سریع)

نام سلسله	پادشاه مشهور	پایتخت / مرکز	رویداد مهم
غزنویان	سلطان محمود	 غزنین	لشکرکشی به هند و غارت گنج‌ها
سلجوقیان	سلطان ملکشاه	 اصفهان	وسیع‌ترین قلمرو تا مدیترانه
خوارزمشاهیان	سلطان محمد	 خوارزم	همسایگی و حمله مغول‌ها

*این جدول رو تو ذهنتون بسپارید، خیلی به دردتون می‌خوره!

شمشیر یا قلم؟ چرا به وزیران کاردان نیاز بود؟

Digimoallem.ir

ستاره‌ی آسمان وزارت:

خواجه نظام‌الملک توسی

وی مشهورترین وزیر خردمند دوره‌ی سلجوقیان بود که خدمات بی‌نظیری در راه عمران و آبادانی ایران انجام داد.

- یک اقدام بزرگ: در دوره‌ی او، زبان و ادب فارسی دوباره جان گرفت. مقرر شد نامه‌ها و فرمان‌های حکومتی که قبلاً به زبان عربی بود، از این به بعد به زبان شیرین فارسی نوشته شوند!

تهیه شده در دیجی معلم

دوران طلایی دانش و هنر

مدارس نظامیه: به دستور خواجه نظام‌الملک، در شهرهای بزرگ مدرسه‌هایی عالی به نام «نظامیه» ساخته شد تا علم و دانش گسترش یابد.

من می‌دانم! «ابوالقاسم فردوسی» که کتاب بزرگ «شاهنامه» را برای حفظ زبان فارسی نوشت!

بچه‌ها، یکی از معروف‌ترین شاعران دوره‌ی غزنویان کیست و چه کتابی نوشته؟

گشتی در شهرهای آباد و پررونق

با وجود حکومت‌های قدرتمند و وزیران باهوش، شهرها آباد شدند و بازرگانی با کشورهای دیگر رونق گرفت.
شغل بیشتر مردم همچنان کشاورزی و دام‌پروری بود، اما در شهرها مشاغل جدیدی جان گرفت.

زنگ فعالیت! (بخش اول)
۱- با توجه به خط زمان، سه حکومت ترک‌تبار را نام ببرید و بگویید حکومت کدام‌یک طولانی‌تر بوده است؟
۱
غزنویان، سلجوقیان و خوارزمشاهیان، طولانی‌ترین حکومت متعلق به غزنویان بود (حدود ۲۸۰ سال).
۲- چگونه برخی از ترکان در ایران به قدرت رسیدند؟
۲
آن‌ها به خاطر مهارت‌ها و توانایی‌های عالی نظامی و جنگ‌آوری، به دربار پادشاهان نفوذ کردند و فرمانده سپاه شدند.
Digimoallem.ir
Digimoallem.ir

زنگ فعالیت! (بخش دوم)
۳- کدام‌یک از این سه حکومت اهمیت بیشتری دارند؟ چرا؟
۴- در زمان این سلسله‌ها، ایرانیان چه نقشی در اداره کشور داشتند؟ چرا؟
۲
سلجوقیان. زیرا قلمرو بسیار وسیعی داشتند، مدارس نظامیه ساخته شد و زبان و ادب فارسی در دوره‌ی آن‌ها بسیار پیشرفت کرد و رسمی شد.
۴
نقش وزیر و مدیر. چون حاکمان ترک بیابان‌گرد بودند و کشورداری بلد نبودند، مجبور شدند اداره‌ی امور کشور را به وزیران خردمند و باهوش ایرانی بسپارند.
Digimoallem.ir
Digimoallem.ir

راز موفقیت این دوران در یک نگاه!

قدرت نظامی ترکان

امنیت و کشورداری عالی

هوش و تدبیر وزیران ایرانی

شهرهای آباد و پررونق

ترکیب قدرت شمشیر و تدبیر قلم، باعث شد در این دوران شاهد ساخت مساجد، برج‌ها، مدارس و شهرهای بسیار آباد آبادی باشیم. این همان معنای عنوان درس ماست: **وزیران کاردان، شهرهای آباد!**

پایان سفر جادویی ما!
خسته نباشید بچه‌ها!
امیدوارم از این سفر تاریخی لذت
برده باشید و به تاریخ پر
افتخار کشورتان ببالید.
امیدواریم از این آموزش لذت برده باشید!
طراحی و تولید اختصاصی توسط وب‌سایت دیجی معلم
www.Digimoallem.ir